

Ks. Jerzy M i s i u r e k, *Jasnogórskie zamyślenia*, Lublin: Polihymnia 2004, ss. 101.

Znakomity teolog, historyk duchowości w Polsce, autor monumentalnej *Historii i teologii polskiej duchowości katolickiej* (t. I-III, Lublin 1994-2001), wieloletni kierownik katedry Historii Duchowości w Instytucie Duchowości na Wydziale Teologii KUL, kapłan Archidiecezji Lubelskiej, wydał zbiór myśli rekolekcyjnych wypowiedzianych do Ojców i Braci Paulinów na Jasnej Górze (por. s. 7). Książka skromna w formie – 100 stron zasadniczego tekstu, wielkości niemal kieszonkowej, składa się z dwóch części: *Konferencje i Homilie*, poprzedzonych wykazem *Ważniejszych skrótów* (s. 6) i *Wprowadzeniem* (s. 7-8).

Wprowadzenie poświęcił Autor przedstawieniu celu rekolekcji – „Przeżyte z głęboką wiarą i w duchu Chrystusowej miłości przynoszą obfite owoce wewnętrznej odnowy, prowokują do podejmowania postanowień i zastanowienia się nad przebytą drogą życia zakonnego” (s. 7). Nie omieszkał wykorzystać wiedzę historyczną w zakresie oddziaływania sławnych rekolekcjonistów na formację duchową osób konsekrowanych. Przywołał opinię osiemnastowiecznego karmelity Marcina Rybczyńskiego, że „celem rekolekcji jest doskonała odnowa ducha według wzoru Jezusa Chrystusa na sposób, jaki zalecają ustawy zakonne” (s. 7) i nieco późniejszego misjonarza Andrzeja Pohla, który „uważał, że rekolekcje stanowią doskonałą okazję, by poznać siebie, swoje wady i grzechy, i by powziąć postanowienie powstania z nich, pojednania z Bogiem i pełnienia szczerej pokuty” (s. 8). Ks. Misiurek pragnie, by jego myśli trafiły do szerszego kręgu odbiorców, „którym droga jest praca nad uformowaniem w sobie «nowego człowieka» na wzór Boskiego Mistrza Jezusa Chrystusa” (s. 8).

Część pierwsza książki – *Konferencje* (s. 9-85) składa się z tekstów dziesięciu jednostek konferencyjnych. Konferencja I – „*Przybądź Duchu Święty!*” wprowadzająca, osnuta na inwokacji do Ducha Świętego, zawiera intencję współuczestniczenia i współprzeżywania – „Pragnę przeżywać razem z Wami Drodzy Ojcowie i Bracia te ćwiczenia duchowne” (s. 11). Nawiązując do maryjnego miejsca rekolekcji – Jasnej Góry, za św. Ludwikiem Marią Grignonem de Montfort, wspomniał nieustanny udział Matki Wcielonego Słowa w rzeczywistym tworzeniu wybranych, w formowaniu ich życia duchowego; wskazał, że obowiązkiem wybranych jest nadać życiu taką formę, jaką przyjęła Maryja. – „Od Niej uczmy się, czym jest świętość, i jak możemy ją osiągnąć. Ona jednoczy się całkowicie z tymi, którzy jak św. Jan, trwając blisko Syna, „wezmą Ją do siebie”, by w pełni być usynowionymi” (s. 15).

W konferencji II – *Powołanie*, opatrzonej mottem z 1 Kor 1, 26, poddał refleksji sens życia osoby konsekrowanej. Zwrócił uwagę, że jest nim praca nad własnym uświęceniem, głównie przez naśladowanie Mistrza Jezusa Chrystusa. Wyakcentował wyjątkowość powołania do życia konsekrowanego – „chyba po chrzcie, powołanie do życia zakonnego jest największą łaską” (s. 18). Zasypał słuchaczy biblijnymi przykładami powołania: 1-2 Krl; Iz 42, 1; J 15, 6; Mk 3, 13-15. Zwrócił uwagę na rolę miłości, której każdemu brak w realizowaniu powołania – „Nikt z nas chyba nie miłuje Boga ponad wszystko, ze wszystkich swoich sił, z całego serca, że już więcej nie może, ani też bliźniego dla Boga” (s. 17); odwołał się do wymogu św. Ignacego Loyoli – „miłować więcej i lepiej” (s. 18). Podkreślił także, że ważnym elementem powołania zakonnego jest również praca na rzecz uświęcania innych – „Czasem wydaje się nam, że zostaliśmy powołani dla uświęcenia tylko siebie. Ale oto Sobór Watykański II, jak też dokumenty Kościoła posoborowego zwracają uwagę na apostołski charakter życia zakonnego; jesteśmy więc powołani także dla uświęcania innych, i to zadanie spełniamy poprzez różne posługi, zwłaszcza Słowa i Sakramentów, poprzez modlitwę i kontakt z ludźmi” (s. 21). Konferencję zakończył konkluzją, że powołaniem osób zakonnych jest integracja własnej osobowości oraz pielęgnowanie więzi z Chrystusem i Jego Kościołem.

Świadectwem przynależności do Chrystusa są śluby zakonne (Konferencja II, s. 23-29) – im bardziej „wyniszczające” wyrzeczeniem i ofiarą (por. s. 27), tym bar-

dziej upodobniające do Niego (por. Flp 2, 5-11). Kwestii ślubów, wyrażających radykalne opowiedzenie się za Chrystusem, poświęcił Rekolekcjonista dwie konferencje; uznał śluby za trzy drogocenne klejnoty, „dzięki którym zakonnicy nie tylko wyróżniają się spośród innych, ale stają się skuteczni w pełnieniu swojej posługi” (s. 24). Przeanalizował ich sens w Konferencji IV *Ewangeliczny ślub czystości, ubóstwa i posłuszeństwa* (s. 31-38), podkreślając ich obowiązujący charakter wobec Boga, ludu i siebie; konferencję poprzedził mottem: „Moje śluby, złożone Panu, wypełnię przed całym Jego ludem” (Ps 116, 14, 8). Ślub czystości nazywa konsekrowanym węzłem czystości (s. 31), zawierzeniem Bogu, darem. Ślub ubóstwa, które jest drogą do wolności, do niepodzielnego oddania Bogu, uczestnictwem w życiu samego Chrystusa. Ślub posłuszeństwa wynika z przykładu życia Mistrza – „Całe życie Chrystusa oparte było na posłuszeństwie” (s. 6). Ks. Misiurek skonkludował, że wszystkie trzy śluby zakonne charakteryzują się odejściem od siebie, rezygnacją z tego, co jest miłe i co sprzyja naturalnym przyzwyczajeniom, są darem złożonym Bogu z pobudek miłości, stwarzają warunki zjednoczenia z Bogiem-Miłością. Realizacji zobowiązań wynikających ze ślubów zakonnych pomaga życie wspólnotowe, które „czierpie swoje źródło z miłości, która jest zasadą jedności. [...] Jedność we wspólnocie zakonnej ma swoje oparcie na jedności z Ojcem, Synem i Duchem Świętym” (s. 44). Jedność buduje wspólne przeżywanie ślubów i pomoc w ich dochowaniu, wspólne przeżywanie Dnia Pańskiego, wspólne przeżywanie ćwiczeń duchownych i wspólna rekreacja.

Wspólnotę tworzy i nadaje jej właściwy sens sakramentalna obecność Chrystusa. W konferencji o Eucharystii (Konferencja VI, s. 47-53), którą wyczerpująco ukazuje jako Ofiarę, Komunię i Obecność (s. 47), kreśli obszerny, wykraczający poza wspólnotę zakonną, obraz braterstwa – „Najświętsza Ofiara przypomina nam o potrzebie braterskiej jedności wszystkich biorących udział w jednej Ofierze Chrystusa i Kościoła” (s. 50). Należy zwrócić uwagę na nacisk, jaki Autor konferencji położył na Obecność – „Eucharystia jako „Obecność” jest szczególnym „miejscem”, w którym Bóg spotyka się z osobą zakonną, i gdzie pozwala się „zobaczyć” jako „Dar” zapraszając równocześnie do ustawicznej komunii ze sobą” (s. 60). Podkreślił wyjątkowe znaczenie adoracji Najświętszego Sakramentu w osiągnięciu doskonałości chrześcijańskiej. Zwrócił uwagę na duże znaczenie modlitwy, zwłaszcza kontemplacyjnej, którą uważa za urzeczywistnienie wiary, wyraz nadziei i miłości do Boga. Modlitwa, jako owoc działania uprzedzającej łaski Bożej, prowadzi do wewnętrznej przemiany oraz wzrostu miłości i pokory, jest odwzajemnieniem miłości, jaką zostaliśmy obdarowani. Oczywiście podaje cechy dobrej modlitwy, jak: ufność, wiara, miłość. Modlitwa jest nie tylko wołaniem do Boga, ale też słuchaniem – „to, co On mówi jest o wiele ważniejsze od tego, co my mówimy” (s. 69). Rekolekcjonista poruszył problem pozytywnie przeżywanej samotności, która chroni przed osamotnieniem polegającym na koncentracji w obszarze własnego życia z jednoczesnym odsunięciem Chrystusa na dalsze obszary tego życia (s. 65). Tymczasem Chrystus powinien być sensem życia zakonnego (Konferencja IX, s. 71-77), a Jego Ewangelia stylem życia. Zwrócił uwagę na udział Maryi, jako Matki wszystkich ludzi i wzoru wierności, w osiągnięciu doskonałości (Konferencja X, s. 79-85). Konsekwentnie wykorzystywał miejsce przeprowadzanych ćwiczeń duchownych – Jasną Górę – przywołując wpływ Maryi na kształtowanie życia duchowego osób konsekrowanych – „tu niech wciąż na nowo

dokonuje się nasza przemiana w człowieka nowego, niech następuje nasze uchrystusowanie” (s. 15).

Konferencje rekolekcyjne w wydaniu Księdza Profesora Jerzego Misiurka są skondensowanym przekazem teologicznym w zakresie życia duchowego osób konsekrowanych, pełnym odniesień do świadków doskonałości chrześcijańskiej, świadczących o jego ogromnej erudycji. Nie można się oprzeć wrażeniu, że są przekazem osobistego doświadczenia. Każda z konferencji jest ponadto przywołaniem odbiorcy do konfrontacji życia z wymogami religii i do refleksji nad obdarowującą miłością Boga, zapraszającego do zjednoczenia z Nim w Chrystusie.

Homilie stanowią drugą część *Jasnogórskich zamyśleń* [...] Księdza Misiurka (s. 87-100). Sześć homilii, wygłoszonych „przy ołtarzu Jasnogórskiej Pani” (s. 89), osnuł na sentencjach wyjętych z Ewangelii św. Łukasza bądź z listów św. Pawła – 1 Kor 3, 17; Tt 3, 4. Cykl rozpoczął od inwokacji: „Panie, przymnóż nam wiary” (Łk 17, 5), a zakończył postulat: „Modlić się i nie ustawać” (Łk 18, 1). W każdej homilii nawiązywał do obecności w Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, ale ich treść kierował na Jezusa Chrystusa, np. w homilii I: „Stajemy przy ołtarzu Jasnogórskiej Pani i wpatrzeni w Jej cudowne oblicze, wsłuchujemy się w słowa naszego Mistrza i Pana” (s. 89) lub w IV: „Swoją obecnością przed obrazem Jasnogórskiej Królowej dajemy wyraz przekonaniu o rzeczywistości królestwa Bożego. Chrystus głosił ludziom prawdę o królestwie Bożym” (s. 95), czy w V: „[...] stojąc przed obliczem Jasnogórskiej Madonny, wsłuchujemy się w pełne powagi słowa naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Przypominał On swoim słuchaczom o przyjsciu Syna Człowieczego na sąd” (s. 97). Każdą homilię kończył prośbą do Matki Bożej w „sprawie”, którą uprzednio omawiał. Np. w homilii II, opartej na 1 Kor 3, 17 – „Świątynia Boga jest święta, a wy nią jesteście”, poświęconej teologii Kościoła – świątyni, którą jest sam Jezus Chrystus, ale także ludzie, którzy są mieszkaniem Ducha Świętego i miejscem przebywania Boga oraz każda żywa istota (s. 91). Uwrażliwiał słuchaczy na złożony charakter Kościoła – święty świętością Boga i grzeszny ze względu na ludzki pierwiastek, potrzebujący ciągłego oczyszczania we współpracy z Jezusem. Zadając pytanie: „Co Ty Bracie lub Siostrzo robisz, aby świątynia twego ciała była czysta?” (s. 92), wskazał na współodpowiedzialność za Kościół. Następną homilię, której sens wyraził mottem Łk 17, 33, poświęcił odpowiedzialności za siebie. Gestem odpowiedzialności jest pokuta i modlitwa pełna wiary i ufna, „potrzebna jak zdrowe powietrze” (s. 100). Postulatem modlitwy według pedagogii Maryi (J 2, 3) zakończył cykl homilii, ostatni etap *Jasnogórskich zamyśleń*.

Co uderza czytelnika książeczki Profesora? Uderza ogromna erudycja, głębia myśli i przekonanie, że jest przekazem świadectwa, osobistego doświadczenia duchowego, którym dzieli się bądź w formie nauk rekolekcyjnych, bądź w formie homilii. Jej przekaz ma charakter uniwersalny. Mogą po nią sięgnąć zakonnicy, do których jako pierwszych je skierował, jak też inni wybrani, bo wszczepieni przez chrzest w Chrystusa.